

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 3916
Tarih: 21.02.2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de konuşulan yerel, tarihsel göçmen ve azınlık dillerinin korunup geliştirilmesi için neler yapılması gerektiğinin araştırılması amacıyla Anayasa’nın 98’inci İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

HDP Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Bireyin ilk insan-insan ve insan-varlık ilişkilerini gerçekleştirdiği, çevresiyle sosyallığını ilk kurduğu, annesinden ve yakın çevresinden öğrendiği ilk dil anadilidir. Her bir dil insanlığın dünyayı algılayışının farklı bir biçimini, tarihsel süreç içerisinde edindiği farklı bilgi, beceri ve deneyim birikimini taşıması nedeni ile insanlığın ortak mirasını, ortak bilincini, hafızasını ve biyokültürel çeşitliliğini temsil eder. Bu anlamda anadillerinin her biri insanlığın ortak mirasının önemli bir parçasıdır. Anadilini konuşmak, kullanmak, anadilinde kamusal hizmet almak temel insan haklarından biridir. Bu nedenle Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) Genel Kurulu, 1999 yılında aldığı bir kararla 21 Şubat gününü, “Uluslararası Anadili Günü” olarak kabul etmiş ve ilk kez 2000 yılında, dünya çapında kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla “Dünya Anadili Günü” kutlanmaya başlamıştır. Bugün insanlık mirasının önemli bir parçası olan dillerin korunup geliştirilmesi için devletler başta olmak üzere tüm organizasyonlara anadillerinin korunup geliştirilmesi için görev ve sorumlular hatırlatılmaktadır.

Türkiye bireysel ve toplumsal açıdan çokdilli bir ülkedir. Türkçe, Kürtçe, Abhazca, Adigece, Gagavuzca, Çeçence, Hemşince, Tatarca, Kumukça, Lazca, Süryanice, Pomakça Türkiye’de

konusulan dillerden sadece bir kaçıdır. Bu dilsel çeşitlilik Türkiye'nin tarihsel ve kültürel zenginliğinin bir göstergesidir. Maalesef Cumhuriyet kurulduğu günden bugüne dilsel çeşitlilik bir zenginlik olarak değil bir tehdit olarak algılanmıştır.

Maalesef Türkiye'de diğer birçok ulus devlet örneğinde olduğu gibi egemen dil dışında tehdit olarak görülen yerel dillere yönelik inkâr ve asimilasyon politikaları geliştirilmiştir. UNESCO'nun yayınladığı Tehlike Altındaki Dünya Dilleri atlasına göre sadece Türkiye'de yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan dil sayısı 15'dir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan yaptığı konuşmalarda defaten kendi dönemlerinde "ret, inkâr ve asimilasyon politikalarının bittiğini" belirtmiş olmasına ve 2009'da Mardin Artuklu Üniversitesinde Yaşayan Diller Enstitüsünün açılışı bir dönemin bitimi olarak adlandırılıyor olmasına karşın günümüzde Kürtçe başta olmak üzere Türkçe dışındaki yerel dillere yönelik baskı ve yasakların devam ettiği görülmektedir. Özellikle OHAL sürecinde bu baskının daha da yoğunlaştığı izlenmektedir.

OHAL sürecinde günlük Kürtçe yayın yapan tek gazete olan Azadiya Welat, Kürtçe yayın yapan ya da Kürtçe programlara yayın akışında yer veren İMC TV, Zarok TV, Jiyan TV, Azadi TV, Van Tv ve TV10, Kürt haber yayınlayan JINHA, DİHA gibi ajanslar, Kürtçe anadilinde eğitim veren tek okul olan Ferzad Kemanger İlkokulu, Kürtçe eserler veren Kürt Yazarlar Birliği ve Kürt kültürünü araştırma ve geliştirme amacıyla faaliyet yürüten ve Kürt dilini öğrenmesine yönelik halk eğitim programları geliştiren Kürdi-Der kapatılmıştır.

İstanbul Kürt Enstitüsü'nün faaliyetlerinin durdurulması da Kürtçeye yönelik OHAL uygulamalarından biri olarak kayıtlara geçmiştir. İstanbul Kürt Enstitüsü de 1990'lı yılların zor şartlarına rağmen Musa Anter, Feqi Hüseyin Sağnıç, ve İsmail Beşikçi gibi aydınlar tarafından 18 Nisan 1992 yılında kurulmuş ve Kürtçenin korunup geliştirilmesi için çok önemli çalışmalar yürütmüştür. Böylesi bir kurumun hiçbir somut delil olmadan, hiçbir hukuki karar olmadan kapatılmış olması Kürt diline yönelik tahammülsüzlüğü açıkça ortaya koymaktadır. Yine OHAL sürecinde Kayyum atanan belediyelerde Kürtçe hizmet veren kreşleri kapatılması, Kürtçe oyunlar sahneleyen şehir tiyatrolarının sözleşmelerini feshedilmesi, Martin Artuklu Üniversitesinde Kürtçe üzerine önemli çalışmaları bulunan öğretim elemanlarının ihraç edilmesi AKP Hükümetinin Kürt dili ve kültürüyle ilgili baskıcı ve yasaklayıcı amacını açıkça ortaya koymaktadır. Bu politikalar zenginliğimizin yok edilmesinden başka hiçbir amaca hizmet etmemektedir.

21 Şubat Dünya Anadili vesilesi ile Türkiye'de konuşulan dillerin korunup geliştirilmesi için neler yapılacağının belirlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir araştırma komisyonu kurulması hayati önemdedir.